

די חסידישע פרשה

מאמרים על פרשיות השבוע ומועדי השנה
מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה

ד"ר ענין חנוכה
ביאור הכתוב 'נר מצוה ותורה אור' ע"פ חסידות
יו"ל לימי חנוכה ה'תשע"ג

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וציורים

חנוכה

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושלוש לבריאה

פתח דבר

לקראת ימי חנוכה, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'די חסידישע פרשה', והוא פירוש וביאור על המאמרים דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' אחרות מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תו"ח, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יתר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

בכדי להקל על הלומד והמעייין, הגהות כ"ק אדמו"ר הצ"צ נדפסו בתור הערות (באותיות כגון דא) בשולי הגליון ולא במקומם בגוף המאמר.

אחרי המאמר מופיעים עיונים בהמאמר (בענינים שלא הצלחתי להבין על בוריים), המסומנים במאמר באותיות כאלו*, ומי שיש לו תשובה בידו יודיעני, והתשובות יופיעו אי"ה בקובץ הבא, חכות הרבים תלויה בו.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
לוי געלב
שלמה לייב גאלדמאן

כד כסלו ערב חנוכה
תשע"ג

להזמין או להקדיש את הגליונות הבאים או לשלוח הערות נא ליצור קשר עם לוי געלב 310-938-4016
או באימייל info@maamaronline.com

To receive by email or to sponsor (weekly or maamar in sefer),
please call 310-938-4016, or email info@maamaronline.com

נדפס באדיבות:

The Print House

538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237
718-628-6700

מאמרי הספרים 'תורה אור' ו'לקוטי תורה' לאדמו"ר הזקן, קיבלו בפי הרבי את הכינוי "די חסידישע פרשה". כשם שישנה פרשת השבוע בתורה, שנקראת בציבור בשבת, כך יש לחסידים "די חסידישע פרשה" קבועה מדי שבת, והיא - המאמר ב'לקוטי תורה', שנותן חיות בכל עניני השבת ופרשת השבוע.

בכינוס השלוחים תשנ"ב פרשת חיי שרה כ"ה מר-חשון, מבה"ח כסלו דיבר הרבי לכל השלוחים אודות "די חסידישע פרשה", ואמר בסוף השיחה שלימוד כל התורה אור לקוטי תורה הוא אחד מהדברים שימהר את הגאולה, וזל"ק:

"ובפרט דורך דעם וואס מ'נעמט אן אויך די החלטה טובה צו לערנען גאנץ ספר תורה אור ולקוטי תורה כל חלקיהם עד סיומם ."

ניתן להשיג 'די חסידישע פרשה' בכל שבוע באימייל info@maamaronline.com.

אלפים מאנ"ש ומאחינו בני ישראל שיחיו לומדים את ה'חסידישע פרשה' באופן המובן ושוה לכל נפש.

פרוייקט זה נוסד לרגל שנת המאתיים להסתקלות-הילולא של כ"ק רבינו הזקן נבג"ם.

תודתנו נתונה לכל אחד ואחד מהמסעיים והמאפשרים לפרוייקט חשוב זה, ובפרט לבית הדפוס The Print House

.NY

ומאמינו להוציא לאור בקרוב ספרים עם מאמר לכל שבת ומועד בעזרת ה' יתברך.

בטוחנו שלימוד החסידות באופן ד'יתפרנסון מיניה' מחיש את התגלות משיח צדקינו בקרוב ממש.

מערכת "די חסידישע פרשה".

מאמר ד"ה
ענין חנוכה
תורה אור פרשת מקץ דף לב

ב"ה. תו"א פ' מקץ, ד"ה ענין חנוכה [לב, ב – לב, ד]

ענין חנוכה^א.

להבין ענינו הפנימי של חנוכה.

הנה, קבעו הנם בנרות, מה שאין בן בשאר נסים.

חז"ל קבעו זכרון הנס של חנוכה בנרות ולא בנצחון המלחמה, עם היות שגם זה היה על ידי נס (כמו שאנו אומרים בתפלת 'על הנסים' – מסרת גבורים ביד חלשים, רבים ביד מעטים). "דהרי עיקר הנס הוא נצחון המלחמה, וכנוסח תפלת על הנסים, ובפרט לפי הנוסח 'ועל המלחמות' (ד"ה מאי חנוכה תשמ"ז).

ובסגנון אחר: "להבין למה תקנו בנס זה להדליק נרות זכר למקדש שמצאו פך אחד של שמן כו', ולא תקנו בן בשאר נסים" (תו"א פ' וישב ד"ה בכ"ה בכסלו).

[ומביא כמה דוגמאות לזה:]

בפסח ביציאת מצרים – "תאכלו מצות"², בפורים – "ימי משתה ושמחה"³.

קביעת זכרון הנס שהי' ביציאת מצרים הוא בזה שאוכלים מצות, כדי לזכור שלא הי' להם זמן לעשות לחם גמור.

וזכרון הנס דפורים הוא בזה שעושים יום משתה ושמחה בסעודה, כמו שכתוב בסוף מגילת אסתר שבכדי לזכור הנס הזה קבעו שכל שנה ושנה יעשו בני"י משתה ושמחה.

אך, בשתייהם קביעת הנס הוא לא ע"י ענין רוחני (כמו הדלקת נרות), אלא בזכר גשמי. ויש להבין הטעם מדוע זכירת הנס דחנוכה הוא בנרות דוקא.

[כאן מבאר הטעם מדוע זכירת הנסים דיציאת מצרים ופורים הוא באכילת מצה וימי משתה ושמחה:]

בנגד הגלות שהיה גם בן גופני – במצרים "פחזמר ובלבנים"⁴, ובימי המן "בקש להשמיד כו' ושללם לבו"⁵.

כלומר, מכיון דאז הגלות הי' גשמי, שבני ישראל היו צריכים לעבוד עבודה גשמית בחומר ובלבנים, והמן רצה להשמיד את כל היהודים ר"ל בגשמיות – לפיכך, גם זכירתם הוא ע"י ענין גשמי, אכילת מצה, ועשיית משתה ושמחה.

מה שאין בן בחנוכה, שהיו ישראל שרוים על אדמתם, ולא גלו מארצם, רק [שהי'] גלות התורה – 'להשביחם תורתך, ולהעבירם חוקי רצונך'⁶, לפיכך, קבעו [זכרון הנס] בנרות, על שם הפסוק (משלי ו') "כי נר מצוה ותורה אור, ודרך חיים תוכחות מוסר".

דהיינו, מפני שבזמן של נס חנוכה, לא הי' גלות גשמי, שהרי בזמן ההוא היו בני ישראל שרויים על אדמתם, ולא גלו מארצם, אלא הגלות הי' בענין התורה ומצוות (שהם ענינים

(1) הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו:

ראה לעיל בתו"א מאמר ד"ה בכ"ה בכסלו. ובשערי אורה מאדה"א בתחילתו.

(2) שמות יב, יח.

(3) אסתר ט, כב.

(4) שמות א, יד.

(5) אסתר ח, יא.

(6) נוסח תפלת 'על הנסים'.

(7) פסוק כג.

מכל מקום, ממנו ועל ידו נמשך להב שלהבת האור הנאחז בפתילה במעט שמן הנמשך אחר הפתילה, שהרי בכללות השמן נכבה האור.

[ועל פי זה יובן הנמשל בענין המצות:]

כבה ממש היא המצוה [שנמשלה ל'נר'], הגם שהוא רצון המלך בלי שום טעם ודעת, ואין בה שום השגה, מכל מקום, ממנה ועל ידה נמשך ונתגלה אור החכמה ('תורה אור') – זו תורה שבעל פה, ד'אורייתא מחכמה נפקת'⁸, והחכמה והבנה בתורה שבעל פה הוא רק להבין ולהשיג פירוש ומעם המצות, כל מסכת לפי ענינה.

דהיינו, ענינו של נר הוא האור שמאיר. אך, הנר נק' על שם השמן כדמוכח בדברי רז"ל. אף שהשמן אין בו אור מצד עצמו (ואדרבה, השמן מכבה אור הנופל לתוכו), מ"מ, ממנו נמשך שלהבת הלהב דהנר.

כך הוא בהנמשל – שהמצות הם רצונו ית'. כי המצות הם פקודות של הקב"ה שהם רצונו. דהיינו, שהקב"ה רוצה שיניח תפילין ויתן צדקה וכו' (בניגוד להתורה שהיא חכמתו ית' – טעמי המצות).

יידוע שבחי' רצון הוא למעלה מטעם ושכל. כפי שאנו רואים ברצון שבנפש האדם, שכפי רצונו כן יחייב חכמתו. כמו בענין השוחד, שאף שהוא יודע שאדם זה חייב, מ"מ, ע"י קבלת שוחד לזכות את האיש הזה, נעשה רצונו לזכותו, ואז הוא יכול אפי' להסביר ע"פ שכל סיבות לזכות האדם (אף שהם דברי שקר). ומזה שהרצון יכול להטות את השכל, זה הוי ראייה למעלת הרצון על השכל.

והגם שהמצות הם רצונו ית' שלמעלה מחכמה והשגה (כמו השמן שאין בו אור מצד עצמו), מ"מ, מן הרצון גופא נמשך ונתגלה אור החכמה (כמו השמן שממנו נמשך אור הלהב).

כי בחי' הרצון הוא המקור שממנו נמשך בחי' החכמה (וכפי שהוא בהספירות שלמעלה, שמספיי' הכתר נמשך ונשתלשל ספיי' החכמה).

וגם כל ענין התורה שבעל פה הוא כדי לבאר טעמי המצות (כל מסכת לפי ענינה – סוכה, שבת וכו'), דהיינו,

רוחניים), שרצו היוונים 'להשכחם תורתך, ולהעבירם מחוקי רצונך', כלומר, שלא יקיימו תורה ומצות מפני שהם צוויים מאת השי"ת, 'תורתך' של הקב"ה, אלא רק מפני השכל שבהם ('כי היא חכמתחם ובינתכם בעיני העמים').

ולפיכך, קבעו זכרון הנס של חנוכה בנרות דוקא, כי התורה נמשלה לאור הנר, והמצות נמשלו להנר עצמו (השמן כדלקמן), כדכתיב 'נר מצוה ותורה אור'. כלומר, בכדי לזכור הנס שהי' עם התורה ומצוות בחנוכה, מדליקים נרות שעשויים משמן ואור הלהב.

ולחבין ענין פסוק זה.

דהיינו, צריך להבין ענינו ומשמעותו הפנימית של פסוק זה.

דעל פי פשוטות פירוש כתוב זה הוא: "המצוה שאדם עושה מאירה לו כנר, והלומד תורה היא לו כאור היום, והשומע תוכחת מוסר הוא לו דרך המביא חיים" (מצו"ד עה"פ).

וגם סיפא דקרא, דכתיב "ודרך חיים וגו' [תוכחות מוסר]", צריך ביאור איזה 'דרך חיים' הוא מלבד התורה והמצות האמורה למעלה בפסוק?⁹

כלומר, משמעות הפסוק היא דמלבד הענין ד'נר מצוה ותורה אור', ישנו ג"כ עוד ענין, היינו, 'דרך חיים תוכחות מוסר'. וצריך ביאור, כי איזה דרך חיים יש מלבד התורה והמצות האמורות למעלה בהפסוק?

והענין:

- ליישב ולתרץ הענינים דלעיל.

[ותחילה יבאר הפירוש בתחילת הכתוב – 'נר מצוה ותורה אור', כיצד נמשלה המצוה לנר והתורה לאור:]

כי מה שהמשיל המצוה לנר, והתורה לאור, הוא מובן.

[ותחילה יבאר דמיון המצוה לנר:]

שכמו שה'נר' נקרא על שם השמן, כלשון רז"ל: 'נר של שמן, נר של שעוה'.

הנה, אף על פי שהשמן אין בו אור מצד עצמו – ואדרבה, הוא מכבה את אור הנופל לתוכו –

(8) זהר חלק א' קכא, א.

ותחילה יבאר מה הן ז' קני המנורה:]

הנה, כנסת ישראל – מקור נשמות ישראל – נקראת בשם 'מנורה'.

התואר 'כנסת ישראל' קאי על בחי' מקור נשמות ישראל. כי לשון 'כנסת' הוא מלשון מכונס, דהיינו, דמתאר איך כל הנשמות מכונסים ביחד במקורם. כידוע שבמקור נשמות ישראל כל הנשמות הם בהתכללות, 'קומה אחת שלימה'.

ובחי' זו ד'כנסת ישראל' נקראת בשם 'מנורה'.¹¹

והיא 'מקשה' ¹² – שכל ישראל הם באחדות.

נאמר על המנורה שהי' 'מקשה אחת'. דהיינו, שהי' עשוי מחתיכה אחת של זהב.

(11) הביאור בזה שכנסת ישראל נק' בשם 'מנורה' מבואר במקום אחר בלקו"ת פ' בהעלותך ד"ה בהעלותך את הנרות בתחילת המאמר, ח"ל שם:

"הנה, ענין המנורה נאמר בזכריה: "ראיתי והנה מנרת זהב כו', ואומר: 'מה אלה אדוני? ויאמר [המלאך] אלי [- אל זכריה]: "זה דבר ה' אל זרובבל". פירוש: כי ענין המנורה הוא בחינת דבר ה', שהוא מקור נשמות ישראל".

ביאור הדברים הוא:

עומק הכוונה בכתוב זה הוא שבחי' המנורה היא היא בחי' דבר ה'. והוא משמעות הכתוב 'ראיתי והנה מנורת זהב כו', ואומר מה אלה אדוני, היינו, ששואל זכריה על איזה מדריגה באלקות מרמות המנורה, וממשיך הכתוב 'ויאמר אלי, זה דבר ה' אל זרובבל כו', היינו, שהחזיון שראה זכריה של המנורה מורה על בחי' דבר ה'.

ידוע דבחי' דבר ה' בכלל קאי על ספירת המלכות של עולם האצילות, וכדאיתא בתיקוני זוהר (בהקדמה): 'מלכות פה', היינו, שענינה של מלכות היא בחי' דיבור היצא מהפה. והוא גם תוכנו הפנימי של הפסוק 'דבר מלך שלטון', דמוכח מזה שיש שייכות בין דיבור ומלכות.

וביאור היחס שיש בין ספירת המלכות ודיבור הוא, דכמו שדיבור האדם הוא כלי שעל ידו האדם מבטא רגשותיו ושכלו, כך בחי' המלכות הוא הספירה האחרונה שאין לה תוכן משלה, אלא כל ענינה רק שמקבלת ההשפעה מהספירות שלמעלה הימנה, ואח"כ מצמצמת על השפעה זו ומורידה למטה לעולמות התחתונים.

הנה, מקור כל נשמות ישראל הוא מספירת המלכות דאצילות. שכן המלכות נקראת ג"כ בשם 'אימא', דכמו האם המקבלת ההשפעה מהאב ומגדלת את הוולד ואח"כ מולדת אותו להיות ילד חי, כך היא בחי' המלכות כדלעיל, שמקבלת ההשפעה מהספירות שלמעלה, וממשתת השפעה זו למטה. וכך כל נשמה בטרם ירדתה למטה בסדר השתלשלות כל העולמות עד שמתלבשת בגוף גשמי, הרי היא נמצאת בעיבור בטן האם בבחי' מלכות דאצילות, ועל ידי שהייתה שם נעשית בבחי' מציאות נשמה פרטית, ששייכת לידר ולהתלבש בגוף האדם.

(12) שמות כה, לא.

שהמצות הם העיקר והשורש, ומהן מסתעף התורה שבעל פה שמבאר ענין דהמצות. ומזה מוכח עוד, דמבחי' 'נר מצוה' (רצונו ית' שלמעלה מטעם ודעת) נמשך 'תורה אור' (חכמתו ית' המלוכשת בתורה שבעל פה).

וזהו הטעם שהמשיל הכתוב את המצוה לנר והתורה לאור, כי, הנר הוא השמן שממנו נמשך האור והאש, כמו כן המצות שהן רצונו ית', הן המקור לבחי' החכמה ואור של התורה שבעל פה.

וביאור ענין זה דרך פרט בעבודת ה':

דהיינו, לבאר בפרטיות מהי העבודה של ענין זה ד'נר מצוה ותורה אור' המבואר לעיל.

[ולחבין זה יש להקדים תחילה:]

הנה, בתיב (שמות ל) "בַּפֶּקֶד בַּפֶּקֶד בְּהִטִּיבוֹ אֶת הַנְּרוֹת יִקְטִירָנָה"⁹, "וּבְהַעֲלוֹת אֶת הַנְּרוֹת בֵּין הָעֶרְבִים יִקְטִירָנָה"¹⁰.

פסוקים אלו מדברים על עבודת אהרן הכהן בהקטרת הקטורת על מזבח הפנימי בבוקר ובין הערבים. ואומר הכתוב שזמן הקטורת בבוקר הוא בזמן הטבת נרות המנורה בבוקר. ופי' 'הטבת הנרות' הוא, "לשון נקוי הבזיכין של המנורה, מדשן הפתילות שנשרפו בלילה, והיה מטיבן בכל בוקר ובוקר" (לשון רש"י עה"פ). וזמן הקטורת של בין הערבים הוא בזמן שאהרן הי' מעלה את נרות המנורה, דהיינו, "כשידליקם להעלות להבתן" (רש"י שם).

ולחבין למה גבי בבוקר בתיב "בהטיבו", ובבין הערבים [כתיב] "בהעלות"?

כלומר, להבין הפירוש הפנימי בשינוי הלשונות גבי הדלקת נרות המנורה 'בהטיבו' ו'בהעלות'. וגם להבין מדוע נקט הכתוב לשון 'בהטיבו' בבוקר דוקא, ו'בהעלות' בבין הערבים, כלומר, מהי השייכות המיוחדת בין הענין ד'בהטיבו' לענינו של הבוקר, וכן לאידך – מהי השייכות בין ענין 'בהעלות', לענינו של בין הערבים.

[ולחבין זה יש להקדים תחילה ביאור ענין המנורה ע"פ פנימיות הענינים.]

(9) פסוק ז'.

(10) פסוק ח'.

בנשמות ישראל המושרשים בהז' ספירות העליונות (כנ"ל בענין ז' קני המנורה).

[נעכשו חוזר לבאר ענין הטבת והדלקת הנרות ברוחניות¹⁵]:

דַּהֲנָה, אַהֲרֹן שְׁוֹשְׁבֵינָא דַּמְטְרוֹנִיתָא¹⁶, הוּא אַהֲרֹן כְּהֵן לְאֵל עֲלִיּוֹן¹⁷, מִשְׁבַּע רֹעִים¹⁸ הַמִּפְרָנִים וּמִשְׁפִּיעִים אֱלֹהוֹתוֹ ית' בְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, שִׂאִירוֹ בְּאוֹר הָאֵהָבָה – לְהַתְלַחֵט אֵלָיו ית' בְּכָלֹת הַנֶּפֶשׁ, כְּשֶׁלֵּהֲבַת הָעוֹלָה מֵאֵלֶיהָ¹⁹, וְלִקְיִים מִצוֹת "וְאֶתְּהַבְתָּ"²⁰, שְׁמִקְבָּלִים עֲלֵיהֶם [מִצוּה זו] בְּקִרְיַת שְׁמַע, [וְאַהֲרֹן הוּא מִשְׁפִּיעַ אֶלְקוֹתוֹ ית' בְּכִנְיָ] שִׁיחִיהָ כִּךְ בְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ תִּקְוֶה בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

אֵיטָא בְּזֵהר דַּאֲהֲרֹן הַכֵּהֵן נִק' 'שְׁוֹשְׁבֵינָא דַּמְטְרוֹנִיתָא', כִּי כִּמוֹ הַשּׁוֹשְׁבִין שְׁמוּלִיךְ הַכֵּלָה לְהַחֲתֹן, כִּךְ הוּא עֲנִינוֹ שֶׁל אַהֲרֹן, שְׁמוּלִיךְ וּמִבְּיָא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל (כִּידוּעַ שֶׁנִּק' נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם 'כֵּלָה' בְּשִׁיר הַשִּׁירִים), לְעֹלֹת בְּאֵהָבָה עֲזָה אֶל הַקִּבְ"ה (הַחֲתֵן).

וְזֵהוּ גַם הַבִּיאור הַפְּנִימִי בְּזֵה שֶׁאַהֲרֹן הוּא אֶחָד מֵהַשְּׁבַע רֹעִים. דֵּהִינּוּ, שְׁכִמוֹ רֹעִה הַמִּפְרָנִס עֲדְרוֹ וְנוֹתֵן לָהֶם מִזֶּן, כִּךְ אַהֲרֹן זֶן וּמִפְרָנִס אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפִּיעַ לָהֶם אֶלְקוֹת, שְׁעִי הַשְּׁפָעָה זֶה תּוֹכְלוֹ לְהַתְעוֹרֵר בְּאֵהָבָה ה' וְלַעֲלֹת אֶל הַקִּבְ"ה בְּכָלֹת הַנֶּפֶשׁ.

וְזֵהוּ הַבִּיאור בְּזֵה שֶׁאַהֲרֹן מְטִיב וּמְדַלֵּק אֶת נִשְׁמוֹת הַמְּנוֹרָה. דִּנְתַּבְּאָר לְעִיל דְּנִשְׁמוֹת הַמְּנוֹרָה קָאִי עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעֲנִינוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הוּא שְׁמַעְלָה אֶת הַנִּשְׁמוֹת (כְּנ"ל בְּעֲנִין שְׁבַע רֹעִים) בְּאֵהָבָה אֶל הַקִּבְ"ה, כִּמוֹ לֵהֵב הַנֵּר, שֶׁאַהֲרֹן מְדַלֵּק עַד שְׁעוֹלָה מֵאֵלֶיהָ. "וְזֵה הִי" עֵיקַר עֲנִין הַדִּלְקָת נִשְׁמוֹת הַמְּנוֹרָה בְּמִקְדָּשׁ, וְכַמֵּאֲמַר: 'וְכִי לְאוֹרָה הוּא צָרִיךְ' כו',

וְכִךְ הוּא בְּנִמְשָׁל לְמַעֲלָה – בְּכַחַי' כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאֵת בְּשֵׁם מְנוֹרָה – שְׁכָל הַנִּשְׁמוֹת כְּפִי שֶׁהֵן בְּשִׁרְשָׁן (בְּכַחַי' 'כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל'), הֵן בְּאַחֲדוֹת גְּמוּרָה, כְּדִלְעִיל. כִּי לְמַעֲלָה אֵין עֲדִיין הַתְּחַלְקוֹת הַנִּשְׁמוֹת בְּגוֹפִים מְחֻלְקִים זֶה מִזֶּה.

(וְגַם אַחֲרֵי שֶׁנִּמְשְׁכוּ הַנִּשְׁמוֹת בְּגוֹפִים הֵם בְּכַחַי' אַחֲדוֹת, כִּי הֵם כִּמוֹ גּוֹף גָּדוֹל עַד"מ, שְׁכָל הָאֲבָרִים מְשֻׁלְּמִים זֶה אֶת הַזֶּה, וְהֵם בְּאַחֲדוֹת. כִּךְ הוּא בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ מַעֲלָה שֶׁאֵין בְּחִבְרֹן, וּמִצַּד מַעֲלָה זֶה הוּא מְשֻׁלְּמִים אֶת נִשְׁמוֹת חִבְרֹן).

וְהִיא מִתְחַלְקֶת לְשִׁבְעָה נִשְׁמוֹת.

דֵּהִינּוּ, שְׁכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִתְחַלְקִים לְשִׁבְעָה נִשְׁמוֹת וְסוּגִים שׁוֹנִים, כְּנִגְדַּד הַז' סְפִירוֹת עֲלִיוֹנוֹת. כְּלוּמַר, שִׁישׁ נִשְׁמוֹת שְׁבָאִים מִסְפִּירַת הַחֹסֶד, וְיֵשׁ מִגְּבוּרָה וְכו'. וְכָל ז' סוּגֵי נִשְׁמוֹת מְרוּמָזִים בְּז' קִנֵּי הַמְּנוֹרָה.

[וּמִבְּאָר עֲנִין זֶה כִּיצַד שְׁכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִתְחַלְקִים לְז' בְּחִינוֹת, כִּי מִצִּינוּ בְּעוֹד מִקוּמוֹת שִׁישׁ הַרְבֵּה סוּגֵי הַתְּחַלְקוֹת בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל:]

כִּי דֶרֶךְ פֶּרֶט יֵשׁ שְׁשִׁים רְבּוּא נִצּוּצוֹת כְּלָלִים, שְׁכָל נִצּוּץ [כְּלָלִי] מִתְחַלֵּק לְשִׁישִׁים רְבּוּא נִצּוּצוֹת פֶּרִטִּיּוֹת, כְּמִבּוּאָר בְּתִנְיָא¹³.

וְדֶרֶךְ כָּלִל נִכְלָלוּ [כָּל הַנִּצּוּצוֹת] ב'שְׁבַעִים נֶפֶשׁ¹⁴ שִׁירְדוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם.

- כִּי הַשְּׁבַעִים נֶפֶשׁ שֶׁל יַעֲקֹב שִׁירְדוּ לְמִצְרַיִם, הֵם הַמִּקְרוֹת וְהַשּׁוֹרְשִׁים לְכָל הַנִּשְׁמוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בְּכָל הַדּוֹרוֹת.

וּבְלָל מִן הַכָּלִל – דֵּהִינּוּ, בְּכָלֹת יוֹתֵר, נִק' [כָּל נִצּוּצוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל] בְּשֵׁם שְׁבַעָה נִשְׁמוֹת.

- כִּי זֶה חֵלֶק אֶחָד מֵעֶשֶׂר שֶׁל הַשְּׁבַעִים נֶפֶשׁ שִׁירְדוּ לְמִצְרַיִם. וְז' בְּחִינוֹת אֵלוֹ בְּנִשְׁמוֹת מוֹרִים עַל הַז' סִיגִים כְּלָלִים

15) בְּעֲנִין הָאֵהָבָה שֶׁל אַהֲרֹן (לִגְבִי זֶה שֶׁל אֲבָרָהָם) רָאָה לְקוֹת' פ' בְּהַעֲלוֹתָךְ ד"ה בְּהַעֲלוֹתָךְ אֶת הַנִּרְנוֹת (וּבְבִיאור 'חֲסִידֵי שְׁעַת פֶּרְשָׁה' שֵׁם).

16) רָאָה זֶהר חֵלֶק א' רְסוּ, ב. זֶהר חֵלֶק ב' מֵט, ב. זֶהר חֵלֶק ג' (רַע"מ) כ, א. קַעֲז, ב. קַפ, ב. עֶרָה, ב. רָאָה תו"א לְקַמֵּן פֶּא, א. לְקוֹת' בְּהַעֲלוֹתָךְ כֵּט, ג.

17) ע"פ בְּרַאשִׁית יד, יח.

18) רָאָה בְּלִקוּ"ש חֵלֶק כ' ע' 643 הַמִּקְוֶה לִזֶּה (מִמְכַּתב יְמֵי הַסְּלִיחוֹת ה'תש"ט) [כָּל הַמְּכַתֵּב מוֹבָא בְּהִמְרָאִי מִקוּמוֹת לְסִפְרַת תו"א].

19) ע"ד שְׁבַת כָּא, א.

20) דְּבָרִים ו, ה.

13) ז"ל הַתִּנְיָא שֵׁם (פֶּקֶר ל"ז – מֵח, א): "כִּי כָלֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שְׁשִׁים רְבּוּא נִשְׁמוֹת פֶּרִטִּיּוֹת . . . אֵלָּא שְׁשִׁים רְבּוּא נִשְׁמוֹת פֶּרִטִּיּוֹת אֵלוֹ הֵן שְׁרָשִׁים, וְכָל שֶׁרֶשׁ מִתְחַלֵּק לְשִׁישִׁים רְבּוּא נִצּוּצוֹת, שְׁכָל נִצּוּץ הוּא נִשְׁמָה אַחַת, וְכֵן בְּנֶפֶשׁ וְרוּחַ בְּכָל עוֹלָם מֵאַרְבַּע עוֹלָמוֹת אֲצִילוֹת בְּרִיאָה יִצִּירָה עֲשִׂיָּה".

14) דְּבָרִים י, כב.

וזהו בחינת "בהעלות", "ובהטיבו".

- דהיינו, שאהרן מטיב את הנרות, הם נשמות ישראל, שיתעוררו באהבה אמיתית אליו ית', כי הם בעצמם אינם יכולים (כנ"ל, לולי הקב"ה עוזרו, אינו יכול). ושתי תיבות אלו מורים על העזר הבאה מלמעלה מבחי' אהרן העליון כדי שיכול להתעורר באהבת ה'.

ולהלן יבאר מה הן העבודות השונות המרומזות בשתי תיבות אלו.

[ויובן זה – מהו בחי' 'בהעלות' ו'בהטיבו' בעבודת ה' – בהקדם ביאור פנימי במאמר רז"ל:]

כי הנה, אמרו רז"ל²²: 'אף על פי שהאש יורד מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט'.

בזמן בית ראשון הי' יורד אש מן השמים בצורת אריה, והי' אוכל הקרבנות ומעלה אותם למעלה להכליל באלקות. אמנם, אף שאש יורד מן השמים, מצוה להביא אש מלמטה מן הכהן המקריב הקרבן, ואח"כ הי' יורד האש מלמעלה לשרוף את הקבן ולהעלותו למעלה.

[וכאן יבאר הפי' הפנימי במאמר רז"ל זה. ותחילה מבאר מהו בחי' 'אש הבא מן ההדיוט':]

פירוש 'הדיוט' – הוא האהבה שאדם לוקח מחמת העולמות, מבחינת מלכותו ית', שהוא מלך גדול ונורא על כל העולמות עליונים ותחתונים, "וכל צבא השמים לך משתחיים"²³, "ואלף אלפין ורבו רבבן קדמוהי [יקומון] כו"²⁴, כמבואר בגמרא²⁵ ובוזוהר בביאור ענין רבוי העולמות, וגדולתו [ית'].

דהיינו, תוכן הפנימי בענין 'האש הבא מן ההדיוט' הוא, דבחי' 'אש' מורה על ענין האהבת ה' שבוער בלב האדם כמו אש לזהט. והאש הבא מן ההדיוט הוא האהבה הבא מלמטה, היינו, מהתבוננות האדם.

ותוכן ההתבוננות הוא על ענין ריבוי העולמות והברואים עליונים ותחתונים, ואיך שכולם הם בטלים אל ה',

משום דקמי' 'כחשיכה [כאורה]' כו', אלא רק להאיר בנשמות ישראל" (שערי אורה ד"ה בכ"ה בסל"ו ע' ג, ב).

וע"י השפעת אהרן בנשמות ישראל אזי יכולים לקיים מצות 'ואהבת' בק"ש, ושהבה זו הי' באמת לאמיתו תקוע בלב כל ישראל. וזה רק בכח השפעת האלקות שע"י אהרן הכהן.

וטעם הדבר הוא, כי אדם אינו יכול לנטוע בליבו, בכח עצמו, אהבת ה' אמיתית, אלא רק כשאור אלקי מאיר וקבוע בנפשו באמת.

וכמו באהבה לדבר גשמי, שלא ירגיש אדם אהבה לאיזה דבר אלא כאשר הדבר לפניו, אם בקירוב מקום גשמי לנגד עיניו הגשמיים, או עכ"פ בקירוב מקום רוחני, שבמוחו ועיני שכלו יש צורה ברורה של הדבר שהוא לכל פרטיו עד דהוי כאילו רואה את הדבר, וראי' זו (הגשמית או הרוחנית) היא המולידה באדם רגש בלב להתקרב אל הדבר (אהבה), משא"כ דבר שאינו ב'עולמו', גם כשיחשוב ויתבונן בטיב הדבר, לא יוליד בנפשו רגש אמיתי אליו.

וכך בעבודת השם, דאם אין גילוי אלקות בנפשו ובמוחו עד אשר "כאילו עיניו רואות גילוי אלקותו ית' ממש", א"א לאדם לעורר בליבו אהבת ה' אמיתית, ואין להתעוררות זו שום קיום (תו"א ד"ה לא תהי' משכלה).

[ועתה יבאר הצורך להשפעת אהרן הכהן בכנסת ישראל:]

שהאדם מצד עצמו, מאחר שהוא מגושם ומלוכש בענינים גשמיים, לא היה יכול [להתעורר באהבת ה' באמת], לולי הקב"ה עוזרו²¹. והעזר – הוא אהבה הבאה מלמעלה, להמשיכו אליו.

ע"פ טבע לב האדם הוא מוגבל, ולכן, אינו יכול להכיל בתוכו אהבת ה' ואהבת עולם הזה. וכמאמר הידוע (חובת הלבבות שער ח' פ"ג אופן כ"ה): דכשם שאי אפשר כישכנו האש והמים בכלי אחד, כן לא תשכון בלב אהבת ה' ואהבת עוה"ז. ומאחר שהאדם מצד עצמו הוא מגושם ומלוכש בענינים גשמיים, לא הי' יכול להתעורר באהבת ה' לולי הסיוע והנתינת כח מלמעלה. וסיוע זה בא מבחי' אהרן העליון, כנ"ל.

(22) עירובין סג, א. וש"נ.

(23) נחמ"ט, ו.

(24) דניאל ז, י.

(25) חגיגה יב, א.

(21) ראה קידושין ל, ב.

[והולך ומבאר כל חלק של פסקא זו ע"פ חסידות.

ותחילה מבאר תיבת 'יחיד':]

פירוש: 'יחיד' – הוא למעלה מבחינת 'אחד'.

[בכדי לבאר ענין בחי 'יחיד', יקדים לבאר ענין 'אחד' (כמו בהכתוב 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד'):]

כי 'אחד', היינו, כמאמר רז"ל²⁸: 'שהוא אחד בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם, כי כל העולמות עליונים אינם תופסים מקום להיות יש ודבר נפרד בפני עצמם, וכולא קמיה כלל וכאין נגדו חשיבי ממש, ו"אין עוד מלבדו"²⁹.

לבן, נקרא 'אחד', והיינו, כשמעריכין אותו נגד העולמות.

פירשו רז"ל על הכתוב 'ה' אחד', ד'אחד' הוא א' ח' ד'. א' קאי על אלופו של עולם (השי"ת), וח' קאי על הארץ ו' רקיעין, וד' על ד' רוחות העולם. והכוונה היא שהאדם צריך להמליך את הקב"ה בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם.

דהיינו, התואר אחד משמעו שיכול להיות שני לו (נק' אחד המנוי, בניגוד לתואר יחיד). כלומר, דתיבת אחד מורה על אחדותו ית' לאחר שנובראו העולמות, דגם אז הם כאין נגדו ית'. היינו, דמכיון של שקיום וחיות של כל העולמות תלויים בהקב"ה כל רגע, לכן הם בטלים לגמרי לגבי ית' ו"אינם תופסים מקום להיות להיות יש ודבר בפני עצמם".

אבל 'יחיד', פירוש: הוא יחיד ומיוחד בפני עצמו, והוא לבדו הוא, ואינו בנגד העולמות כלל.

משא"כ תיבת 'יחיד' מורה על היות הוא ית' המציאות היחידה, בלי נתינת מקום לאיזה מציאות אחרת. וזה קאי על "מהותו ועצמותו, קודם שנבראו [העולמות], לא שייך לשון אחד כלל, שאינו בגדר עלמין כלל" (לקו"ת פ' תצא ד"ה לא תהייה). דהיינו, שלגבי הוא ית' עצמו אין העולמות קיימים לבחינה.

ותחת מלכותו וממשלטו ית'. כלומר, שיעמיק דעתו ומחשבתו איך דכל ריבוי העולמות כולם הם בביטול גמור אל הקב"ה.

וכשאדם מעמיק דעתו בענין זה, אזי יגיע לאהבת ה'. וכמו עד"מ כשאדם נכנס למדינה ורואה מלך גדול, ואיך שכל אנשי מדינתו משתחווים אליו בביטול גדול, אזי מתעורר באהבה ורצון אל המלך הגדול, מצד גדולתו.

ועל דרך זה תקנו חז"ל לומר: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'²⁶ לפני "ואהבת".

וזהו הסיבה שתקנו חז"ל לומר 'ברוך שם' לפני 'ואהבת' בק"ש. על דרך הנ"ל. כי ע"י ההתבוננות בתוכן ענין 'ברוך שם', יגיע האדם לאהבת ה', לקיים מה שנאמר מיד אחרי זה – 'ואהבת'.

תוכן ההתבוננות ד'ברוך שם' הוא ע"ד הנ"ל בענין 'אש הבא מן ההדיוט'. כי הביאור ב'ברוך שם' הוא, דמלכותו ית' נמשכת מתפשטת על כל העולמות, ובכל הזמנים. ומזה הם בביטול גדול אליו ית'.

ובעומק יותר הביאור ב'ברוך שם' הוא: 'ברוך' הוא מלשון המשכה, שנמשך אורו ית' להחיות העולמות. ומה שנמשך הוא רק הארה ממנו ית' לבד, וזהו 'שם'. כמו עד"מ שם האדם, שהוא לא האדם עצמו, אלא רק ש"י שמו יכולים אחרים לקרותו בשמו, אבל לעצמו אינו צריך לשמו. כמ"כ אצלו ית' 'שם' הוא ענין של הארה אלקית ממנו ית'. ו'כבוד' הוא גם ענין של הארה – שענין הכבוד הוא לא חלק מעצם האדם, אלא הוא רק זה שאחרים מכבדים אותו. ו'מלכותו' הוא גם ענין הארה – כמו מלך שרק שמו נקרא על אנשי מדינתו, שזהו רק הארה ממנו. ר"ל: שנמשך ממנו ית' רק הארה דהארה דהארה להחיות העולמות, וזהו 'לעולם (ועד)' – שנמשך חיות זה 'לעולם' – להחיות כל העולמות.

וע"י התבוננות זו מגיע האדם להכרה דכל העולמות הם כאין ואפס נגדו ית', ובמילא יתעורר באהבה ('ואהבת') לדבקה בו ית' לבד.

[ועתה יבאר ענין התבוננות זה (שהוא האש הבא מן ההדיוט) בפרטיות יותר, בביאורו הפנימי של פסקא מתפילת 'ברוך שאמר':]

כי הנה, אנו אומרים: 'יחיד, חי העולמים, מלך, משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול' בו'.

(27) נוסח תפלת 'ברוך שאמר'. וראה תו"א מ, ג.

(28) ברכות יג, ב.

(29) דברים ד, לט.

(26) פסחים נו, א. שו"ע או"ח סי' סא.

כלומר, מאחר שגדולתו של הקב"ה הוא 'אין חקר' ואין קץ (כי 'ית' אין לו סוף, וכך מדותיו וגדולתו אין לו סוף, כי הוא 'ית' ומדותיו חד), לכן השבח (שאנו משבחים אותו 'ית') מחמת שמשגיגים גדולתו ית'³¹ הוא גם אין קץ ואין תכלית ('עדי עד').

[ומסיים הביאור בפיסקא זו ד'ברוך שאמר' בביאור ענין 'שמו הגדול':]

והכל הוא בעבור 'שמו הגדול'. כי להיות נקרא 'שמו' ומלכותו עליהם בלבד הוא, ואינו יכול לנגוע לבחינת עצמותו ומהותו כלל, כי 'לית מחשבה תפיסא ביה כלל'³², שהוא יחיד ומיוחד, "ונשגב שמו לבדו"³³, בדכתיב "מלכותך מלכות כל עולמים"³⁴.

כמו שנתבאר לעיל דבריא העולמות הוא ע"י בחי' מלכותו ית', דהיינו, ע"י הארה והתפשטות מאלקותו ית' בלבד.

ובחי' מלכות נקראת גם 'שם' ('שמו הגדול'). כי תוכן ענין השם עד"מ אצל האדם, אינו מורה על עצם האדם וכשרונותיו ותכונותיו הנפשיים. וכמוכח מזה שכמה בני אדם יש להם אותו שם, ואעפ"כ אין דעותיהם שוות. ועוד, שענין השם הוא רק בשביל הזולת, כדי שאחרים יכולים לקרותו בשמו. כלומר, דשם האדם הוא חיצוניותו והתפשטות ממנו לבד. וכך הוא מדת המלכות דלמעלה, חיצוניות התפשטות של אלקות.

ומכיון דמקור כל העולמות והנבראים הוא מבחי' 'שמו ית' (מלכות), לכן אנו שוכני מטה יכולים 'לנגוע' ולהשיג לבחי' 'שמו הגדול' בלבד – בחי' מלכותו ית'.

כי עצמותו ית' – בחי' 'יחיד' – הוא למעלה לגמרי מגדר העולמות כנ"ל. ולכן 'לית מחשבה תפיסא ביה', ואין לנו שום השגה בדרגא זו.

וזהו 'משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול', שיכולים רק להשיג ולשבח בחי' 'שמו הגדול' – מלכותו ית'.

וקצת משל לזה: אם יאמר האדם על סברא שכלית שא"א למששה בידים, כל השומע יצחק לו. כי סברא שכלית הוא אינו ב'עולם' ובגדר חוש המישוש כלל. ולא רק שהוא למעלה מחוש המישוש, אלא שחוש המישוש אינו קיים בעולם השכל כלל.

כך למעלה, דהקב"ה עצמו אינו בגדל העולמות כלל (ולא שהוא למעלה מהם), ואינם קיימים כלל קמי' ית'.

[וממשיך לבאר ענין 'חי העולמים מלך':]

ו'חי העולמים מלך', פירוש: שכל חיות העולמות – שמחיה את כולם, ומהווה את כולם עליונים ותחתונים – אינו אלא בשביל שהוא 'מלך', וכולם מקבלים חיות מבחינת מלכותו ית', בעבור חיותו מלך עליהם.

'חי העולמים מלך', פירושו ע"פ חסידות הוא, שחיות כל העולמות ('חי העולים') – דהיינו, עצם התהוותם, וגם חיותם הפנימי אחרי שנתהוו – הוא רק מזה שהוא מלך. כי בבחי' 'יחיד' הנ"ל, לא יתכן ענין בריאת העולמות, כי לגבי מדריגה זו אין שום נתינת מקום לעולמות כנ"ל. אלא רק מבחי' 'מלך' יתכן ענין התהוות עולמות.

כי בחי' 'מלך' קאי על ספירת המלכות, שהיא הספירה האחרונה מהע"ס. וענינו של ספירה זו היא שהיא מעלמת ומסתרת על ההשפעה האלקי הנמשכת דרך הספירות העליונות, ובזה נותנת מקום למציאות העולמות (מציאות יש ונפרד).

וכמו עד"מ מלך בשר ודם, שהוא איש מורם מעם, וכל היחס שלו לאנשי מדינתו הוא רק בזה ששמו נק' עליהם. דהיינו, דכל ענין המלוכה הוא ענין חיצוני מאד, כי אין מהות המלך מתייחס אליהם, אלא רק זה ששמו נקראת עליהם.

[וממשיך לבאר 'משובח ומפואר עדי עד':]

ובן מה ש'משובח ומפואר', דהיינו, השבח מחמת שמשגיגים גדולתו, הוא 'עדי עד'.

כי "לגדולתו אין חקר"³⁰, ולמעלה יש שבח אחר שבח ועילוי אחר עילוי עד אין קץ ואין תכלית ('עדי עד', מלשון לעד ולנצח).

(31) כי השבח וההילול למישהו, הוא באה מחמת השגת האדם על גדולתו. כגון: שמשבחים חכם מפני שמשגיגים ומכירים גדולת חכמתו.

(32) תקיני זהר (הקדמה) י, א.

(33) תהלים קמח, יג.

(34) תהלים קמה, יג.

(30) תהלים קמה, ג.

לנמסיק כאן ע"פ כל הנ"ל מהו תוכן ענין
ההתבוננות שעל ידו יתעורר האדם באהבת ה', שזהו
האש הבא מן ההדיוט כנ"ל:]

ולכן, זאת יבין כל יציר בשומו אל לבו, וירחיב
דעתו בגדולתו ית' ונפלאות מעשיו, ברבוי
העולמות עד אין חקר, הנה, ישכיל שזהו
עֲנוֹתָנוֹתוֹ ית', ואין ערוך אליו, שאינו בגדר עלמין
כלל, והוא השוה ומשוה קטן וגדול⁴⁰.

כלומר, כל מה שנתבאר לעיל – זה יהי' תוכן התבוננות
האדם כדי לעורר אהבת ה' ולקיים מה שנאמר 'ואהבת את ה'
אלקיך'.

דהיינו, שיש רבוי עולמות עד אין חקר (עולמות עליונים
ותחתונים), וכולם הם כאין נגדו ית' ממש. כי הוא ית' בבחי'
אין סוף ואין תכלית, ואינו בגדר העולמות כלל.

כמו שעד"מ לגבי בלי גבול אין מספר גדול מאד יותר
קרוב לו ממספר קטן. כי בלי גבול אינו בגדר מספר כלל, לכן
אלף אלפים ורבוה רבבות הוא בשוה ממש עם מספר אחד
לגבי בלי גבול.

כך למעלה, שהוא ית' באין ערוך לגמרי מהעולמות,
ואינו מגדרם כלל. ולכן כל העולמות בשוה לגבי ית' עצמו.

ממילא – ע"י התבוננות זו, תתלהט ותתלהב נפש
ולב, לְאֹר באור⁴¹ האהבה – 'נכל נפשך' ממש,
לצאת מגדר העולמות, כמ"ש "מִי לִי בְּשָׁמַיִם,
וְעִמָּךְ לֹא חִפְצָתִי בָאָרֶץ. כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי"⁴².

דהיינו, כאשר האדם מכיר (ע"י התבוננות שלו) שכל
העולמות הם כאין ואפס לגבי ית', במילא יתעורר באהבה
גדולה אליו ית' לבדו, כי אין העולמות שוים למאומה,
והמציאות האמיתית הוא השי"ת, לכן ירצה האדם "לצאת
מגדר העולמות" ולדבקה בו ית' בלבד.

וזהו מה שכתוב 'ואהבת את ה' אלקיך וכו' בכל נפשך',
שדרשו רז"ל על זה: 'אפילו נוטל את נפשך'. דהיינו, שע"י
התבוננות זו מגיע האדם למסירות נפש ממש אליו ית' לבדו.

וזהו 'במקום שאתה מוצא גדולתו, שם אתה
מוצא עֲנוֹתָנוֹתוֹ'³⁵. כדכתיב "הַמִּשְׁפִּילִי לְרֵאוֹת
בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ"³⁶, שאצלו ית' נחשב זאת
להשפלה ולענוה להחיות רוח שפלים.

דהיינו, זה שאנו קוראים אותו ית' בשם 'גדול' (כנ"ל
'שמו הגדול'), הוא באמת בחי' ענוה והשפלה אצלו ית'.
כמ"ש 'המשפילי לרואת בשמים ובארץ', שכדי להחיות את
השמים ואת הארץ (דזהו גדולתו), הוא נחשב לבחי' השפלה
אצלו ית' ('המשפילי').³⁷

וכן מה שכתוב 'סומך נופלים, ורופא חולים,
וזוקף כפופים'³⁸.

מה שכתוב שהקב"ה סומך נופלים ורופא חולים וזוקף
כפופים, זהו הכל השפלה וענוה אצלו ית'. כדלעיל, שהקב"ה
בעצמו הוא למעלה לגמרי מכל גדר העולמות, וכל העולמות
הם כאילו שאינם קיימים קמי' ית', ולכן, זה שהקב"ה
מתייחס לנבראים השפלים של עולם הזה (בזה שהוא סומך
נופלים, ורופא חולים וכו'), זהו באמת בחי' השפלה עבורו
ית'.

ובל הממלכה נקרא בשם 'ארץ', להיות בארץ
הלזו הַשְּׁפִלָה³⁸, שירדה ממקום כבודה, להיות
'מלך שמו נקרא'³⁹.

מה שכתוב 'המשפילי לראות בשמים ובארץ', תיבת
'ארץ' כאן מורה על כל הממלכה של השי"ת, דהיינו, כל
עולם הזה, שהוא בחי' הארץ התחתונה. ובכדי שהקב"ה
יתייחס לעולם הזה (להחיותו או לרפאות החולים וכו') זהו
ע"י ירידה גדולה, "שירדה ממקום כבודה" – מבחי' עצמותו
ומהותו (בחי' יחיד כנ"ל), כדי להיות 'מלך שמו נקרא'.
דהיינו, שיהי' מלך על העולם, זה נחשב להשפלה אצלו ית'.

(35) מגילה לא, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר בספר המאמרים ת"ש ע' 40.
תש"ד ע' 210.

(36) תהלים קיג, ו.

(37) תהלים קמה, יד. קמו, ח. ונוסח ברכת 'רופא חולים'.

(38) ראה לקו"ת במדבר ה, ב. אוה"ת פ' לך תשכה, א.

(39) פיוט אדום עולם.

(40) נוסח פיוט 'וכל מאמינים'.

(41) ע"פ איוב לג, ל.

(42) תהלים עג, כה.

בבחי 'אלקיד', שלך (הכח שלך). ובוזה יהי' נדבק בהקב"ה ממש.

[נע"פ כל הנ"ל ישוב לבאר מהי בחי' האש הבא מלמעלה, דהיינו, האהבה הבא מלמעלה:]

ועל ידי אתערותא דלתתא⁴⁷ זו, יחול עליו אור האהבה מלמעלה, להגדיל מדורת אש האהבה בלבו יותר מכדי כח אנושי ושרש נשמתו – שהיא בגדר וגבול ונכרא – לקרבה אל ה' ממש, וכיטול אליו במציאות ממש.

ידוע הכלל בקבלה וחסידות ש'באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא' (כענין מה דאיתא בגמרא 'אדם מקדש עצמו מעט מלמטה, מקדשין אותו הרבה מלמעלה').⁴⁸

ולכך, ע"י אתערותא דלתתא זו של האהבה הבא ע"י התבוננות האדם – איך שכל העולמות עליונים ותחתונים בטלים אל הקב"ה עצמו (שזהו 'האש הדיוט' שהאדם צריך להביא להמזבח שנזכר לעיל) – אזי, נעשה אתערותא דלעילא, היינו, שיחול על האדם האהבה הבא מלמעלה (האש היורד מלמעלה).

ומעלת אהבה זו היא: כי ע"י עבודת האדם לא יהי' נכלל באלקותו ית' ממש, היות דסו"ס האדם הוא בעל גבול ונכרא, וכל אהבה שהוא מעורר אינו יכול להגיע למע' מהגבלתו ושרשו. ולכן, רק האהבה שבא מלמע' יעלה האדם למעלה ממציאותו, עד שיהי' נכלל באלקות ממש.⁴⁹

(47) ראה זהר חלק ב' לא, ב. זח"א רמז, א.

(48) או יש לומר שהביאור כאן הוא (ואולי יותר מסתבר מזה שכתוב בפנים):

שע"י התעוררות האהבה הא' מלמטה, נעשה האדם כלי ראוי שיתגלה ויחול עליו אור האהבה העליונה, ולא שהאדם עורר אהבה זו העליונה ע"י האתערותא דלתתא שלו. ופירוש זה הוא יותר מסתבר, כי להלן בהמאמר מבואר דאהבה זו א"א לעורר אותה ע"י עבודתו ("מי זה שיכול להגיע עד הלום, שיגיע אליו בחי' אהרן העליון" (לשון אדמו"ר הזקן לקמן)), אלא רק בכח התורה והמצות יחול עליו אהבה זו.

(49) ומכיון שאהבה זו בא מלמעלה, לכן על ידה מגיע האדם לבחי' ביטול במציאות ממש. כי לגבי אהבה זו העליונה, אין מצאיות האדם תופסת מקום כלל, אלא הוא מתגלה על האדם בכל תוקפו. ואילו האהבה המתעורר ע"י התבוננות האדם, הוא בבחי' גבול, כי הוא נתעורר ע"י כחות המוגבלים שלו. לכן גם הביטול המסתעף מחמת אהבה זו אינו בתכלית, כי האדם עורר אהבה זו, ולכן מציאותו תופסת מקום לגבה.

דהיינו, שימסור אל הקב"ה כל רצונו וחפצו, וישליך חיו מנגד עבורו ית', שזהו בחי' מסירות נפש ממש.

וזהו גם פ"י הפנימי במה שכתוב 'מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ, כלה שארי ולבבי'⁴³ – מה יש לי לרצות בשמים – בכל העולמות העליונים, וחוף ממך אינני רוצה מאומה בארץ – בעולם הזה התחתון וכל תענוגיו, אלא לבבי משתוקקת בכלות הנפש אליו ית'.

וזהו "ואהבת את ה' אלהיך"⁴⁴, כי [תיבת] 'אהבה' [הוא] מְשַׁרְשׁ 'אַבְה'⁴⁵, שהוא מלשון חפץ ורצון-כמ"ש 'ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם', דפירושו הוא שלא רצה הקב"ה לשמוע אל הקללות של בלעם הרשע.

[נעתה מבאר מהי האהבה הזו שקשורה עם ענין הרצון ('אבה'):]

דהיינו, 'רְעוּתָא דְלִבָּא'⁴⁶ – רצון הלב, שיהיה "ה' אלהיך", וְלִדְבָקָה בּו ממש.

זהו דיוק הלשון של 'ואהבת את ה' אלקיך' (ולא נקט 'ואהבת את ה' בכל לבבך'). כי בחי' ה' – היינו, שם הוי' – הוא שם העצם. כלומר, דשם זה מורה על עצמותו ית' "שאינו בגדר עלמין כלל". וע"י ההתבוננות הנ"ל האדם מגיע לאהבה ותשוקה ('רעותא דליבא') לעצמותו ית' ממש – הוי'. והוא רוצה שדרגא בזה יהי' בבחי' 'אלקיד', כחך וחיותך. דהיינו, שיתגלה ויחדור עצמותו ית' ממש בתוך נפש האדם עד שיהי'

(43) פירוש הפשוט של פסוקים אלו (תהילים עג, כה – כו) הוא: 'מי לי בשמים' – עתה רואה אנכי כי אין מי בצבא השמים להרע או להטיב. 'ועמך לא חפצתי' – לא חפצתי לשתף עמך את מי בארץ, כי אין דומה לך. (פסוק כו) 'כלה שארי ולבבי' – בשרי ולבבי יתאוה לה' (מצו"ד עה"פ).

אמנם, ע"פ פירוש הפשוט אינו נראה כ"כ הקשר שבין פסוק הראשון להשני. אך, ע"פ פירוש הפנימי בזה (המובא מיד בסמוך בהמאמר) פסוק הראשון מביא להשני. דהיינו, מאחר ש'מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ' – שכל המדריגות העליונות (שמים), וכל התענוגים הגשמיים (בארץ), אינם שוים כלום קמי' ית'. ולכן, ממשיך הכתוב שאחרי זה 'כלה שארי ולבבי' – אני מתאוה אל הקב"ה לבד, ומשתוקק ולהתקרב אליו בכלות הנפש ממש.

(44) נסמן לעיל.

(45) בלקו"ת נשא כו, ב מפרש: "והכוונה שיהיה רצון האדם וחפצו ובקשתו בכל לב ונפש להיות גילוי אלקותו ויחדור ית' בעולם ונפש" עיין שם. ראה ספר החקירה להצ"צ צב, א בשרש ישע. וראה גם לקו"ת מסעי פח, ד. ואחתנן ט, ב.

(46) זהר חלק ג' רפט, ב.

[ואהבה זו הבא מלמעלה (אש היורד מלמעלה)
הוא מתעורר:]

ע"י בחינת 'אהרן כהנא רבא'.

כדלעיל, דענינו של אהרן הוא שמדליק ומעלה את נרות המנורה – הם נשמות ישראל – למעלה באהבה עזה אל הקב"ה. ואהבה זו הבא מלמעלה, אחרי התעוררות האדם של האהבה הבא מלמעלה, הוא נשפע ונמשך להאדם ע"י בחי' אהרן, 'שושבינא דמטרוניתא', שמוליק ומביא נשמות ישראל למעלה להיות נכלל באלקות.

כי "ואהבת" בגמטריא ב' פעמים 'אור'⁵⁰.

תיבת 'ואהבת' בק"ש בגמטריא הוא ב' פעמים אור – ארבע מאות וארבע עשרה.

והטעם לזה הוא: כי, כשאדם מקיים מצות 'ואהבת' ע"י התעוררות אהבת ה' ע"י התבוננותו בביטול העולמות, זוהי אור אחד – 'אש הבא מן ההדיוט'. ואחרי אתערותא דלתתא זו, נעשה אתערותא דלעילא ונמשכת להאדם האהבה העליונה, שהוא האור השני הנכלל ב'ואהבת' – 'אש הבא מלמעלה'.

[ובזה ישוב לתרץ ולבאר הקושיא המובא לעיל בענין השינוי לשון גבי הדלקת הנרות דאהרן – דבבקר כתיב 'בהטיבו את הנרות', ובבין הערבים כתיב 'בהעלות':]

ונקראת בחינה זו- שבא מלמעלה אחרי עבודת האדם, "בְּהִטְיָבוֹ".

[ומבאר הטעם שנקראת בחי' זו 'בהטיבו':]

שמטוב וחסד עליון משפיע על רוח שפלים- הוא האדם, להטיב ולהגדיל את האהבה שלמטה.

כמו שנתבאר לעיל שבחי' האהבה הבא מלמעלה ענינה הוא להטיב ולהגדיל את האהבה שלמטה המתעוררת ע"י התבוננות האדם. ואהבה זו העליונה מרומזת בתיבת 'בהטיבו את הנרות', כי 'הטיבו' הוא גם מלשון טוב ולהטיב (מלבד הפי' הפשוט להכין הנרות להדלקה). ואהבה זו העליונה בא מטוב ('בהטיבו') וחסד עליון, כדי להטיב ולהגדיל את האהבה שלמטה.

[כאן מבאר שינוי הלשון השני – 'בהעלות אהרן את הנרות':]

אך הנה, באמת, גם אתערותא דלתתא כנ"ל – אשר יחפוץ האדם לדבקה בו ממש – גם זאת מִתַּת אֱלֹהִים היא⁵¹, [שהוא באמת] לא לפי כח נפש האדם ומזגו ותכונתו.

ונקראת בחינת "ובהעלות אהרן", [דהיינו] שאהרן העליון הוא הנותן כח בכנסת ישראל לעורר את האהבה זו.

עד כאן נתבאר דבחי' אהרן הכהן הוא המעורר אצל האדם האהבה העליונה (אש היורד מלמעלה). אבל כאן מסביר דגם האהבה שבא מהתעוררות האדם (מהתבוננותו על ביטול העולמות) באמת בא מבחי' אהרן הכהן.

כי באמת, גם אהבה זו הוא לא לפי כח נפש האדם. כי נפש האדם הוא אסור בתוך הגוף הגשמי והחומרי, ובכדי לעורר אהבה זו להשי"ת זהו למעלה מטבע הגוף המכסה על הנפש. ולכן, אפילו כדי לעורר אהבה זו דרוש נתינת כח מלמעלה, מבחי' אהרן הכהן המדליק נפשות בני ישראל כנ"ל.

והתעוררות זו הבא מבחי' אהרן לעורר האהבה התחתונה מרומזת בהכתוב 'ובהעלות אהרן את הנרות'. כי הוא מעורר את האהבה של האדם מלמעלה למעלה ('בהעלות', לשון עלייה), ולא שממשיך אהבה זו על האדם, אלא הוא רק מעלה ומדליק את אהבה זו הבא מנפש האדם, שיחפוץ הוא לדבקה בו באמת.

[וכאן מסביר מדוע שתי הלשונות הנ"ל, אחד מהן הוא בין הערבים ('ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה'), ואחד בבקר ('בִּבְקָר בִּבְקָר בְּהִטְיָבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת יְקַטִּירָנָה'):]

וזהו "בין הערבים", שהוא מדת ערב ולילה, וחשך מצד עצמו שאין בו אור.

כלומר: זוהי הסיבה שנאמר בכתוב 'ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים'. כי עבודת האדם מצד עצמו הוא 'חושך שאין בו אור' – בין הערבים (לילה). כי, כדלעיל, נפש האדם אסור בתוך הגוף, ולכן אהבה זו הבא מלמעלה היא למעלה מהשגתו, בהעלם ממנו (חושך). אבל עם ההתעוררות שבא

(51) קהלת ג, יג.

(50) שער הכוונות כונת ק"ש. פרי עץ חיים שער הק"ש פרק כ"ג וכ"ה.

זוהי הסיבה שנאמר בכתוב 'בבקר בבקר בהטיבו את הנרות' – 'בוקר' ו'בהטיבו' ביחד דוקא. כי תוכן ענין הבוקר הוא גילוי ואור. ולכן הוא מורה על מדריגת החסד שלמעלה, שענינו הוא גילוי והתפשטות אורו ית'.

וזהו גם מדת אברהם, כמ"ש 'חסד לאברהם', ו'אברהם אוהבי'. וכדאיתא בזהר על הכתוב 'וישכם אברהם בבקר', דבחי' חסד של אברהם מתעוררת בכל בוקר ומתגלית בעולם.

וזהו גם ענינו של בחי' 'בהטיבו' הנאמר אצל אהרן הכהן. כמו שנתבאר לעיל, דהוא קאי על האהבה העליונה הבא מלמעלה מבחי' אהרן, שהוא מגילוי של טובו ('בהטיבו') וחסדו ית' על האדם, כדי להגדיל האהבה שלמטה.

והנה, מי זה האדם שיגיע עד הלום⁵⁴ – עד כאן (למדריגה כזו), [דהיינו] שיגיע אליו בחינת אהרן העליון?

אחרי כל הנ"ל עדיין קשה: בחי' אהרן העליון הוא מדריגה גבוה מאד נעלית באלקות, ואילו האדם הוא מוגבל וגשמי. ואיך יהי' נמשך לאדם בחי' זו באלקות, אף שהגיע בעבודתו למעלה עליונה מאד, מ"מ, הוא עדיין למעלה מהשגת האדם ע"י עבודתו בכח עצמו. כי זהו בחי' אתערותא דלעילא שלמעלה מהאתערותא דלתתא של האדם. איך יהי' נתעורר בחי' זו מלמעלה כדי שיחול על האדם האהבה העליונה, אם דרגא זו הוא למעלה לגמרי מהגעת האדם?

אך, הוא על ידי תורה ומצות.

המשכה זו היא ע"י תורה ומצות – 'הדברים האלה אשר אנכי וגו', 'רמ"ח מצות הם רמ"ח איברין דמלכא', דהיינו, כמשל האיברים שבהם מלוכשת הנשמה, ובהמשכת האיברים נמשכת גם הנשמה המלוכשת בהם.

ודרך כלל נחלקים לג' קוין – 'חסד דרוע' ימינא', היא בחי' צדקה כו', ותורה היא קו הממוצע (וכנודע שהתורה היא בחינת אברים הפנימיים, ושאר מצות הם אברי' החיצונים כו').

וזהו 'עבדו את ה' – הוא א"ס ב"ה הנמשך אורו מלמעלה למטה בתורה ועבודה כו' – 'בשמחה', היא שמחה של מצוה, ואמרו רז"ל: 'וכן לדבר הלכה', והשמחה היא מבחי' גילוי אוא"ס ב"ה ממש על נפשם כו' [ע"י קיום המצות]. והיינו, ע"י כי באו לפניו ברננה' תחלה כנ"ל.

והכתוב מדבר מלמעלה למטה 'עבדו את ה' בשמחה', והיאך תבוא למדרגה זו? כשתבאו לפניו ברננה'. (עיי' גם בחסידות מבוארת מועדים א' לביאור חלק זה של המאמר 'רני ושמח') (

(54 ראה שמואל-ב ז, יח.

ע"י אהרן העליון – 'בהעלות אהרן' – זהו שנותן 'אור' וכח לעבודת האדם שיוכל להתעורר באהבה לה' מהתבוננותו.

אבל מדת בוקר – שהוא מדת אברהם איש החסד, כמ"ש "וישכם אברהם בבקר"⁵² – הוא בחינת "בהטיבו".⁵³

(52 בראשית כה, ג.

(53) (ועיי' מ"ש לקמן בר"ה 'רני ושמח', בענין: 'הננא ברמשא, וְשִׁמְחָה בְּצִפְרָא' – [רנה בלילה, ושמחה בבוקר] (תו"א מקץ דף לו, ד – לו, א) (במאמר זה מבאר שתי בחינות בעבודת ה' שהם בדומה למה שכתוב כאן בענין שתי המדריגות 'בהעלות' ו'בהטיבו'):

"וזהו 'רננא ברמשא', 'רמשא' היא מדת לילה, היא בחינת מלכותו ית', 'מלכותך מלכות כל עולמים', מלשון העלם כו', ועל זה רמזו בגמרא שצריך להזכיר מדת לילה ביום – [יוצר אור ובורא חושך], דהיינו, כמו שמבואר בזהר: 'לאכללא [שמאלא בימינא] כו' – שע"י שמשגים החשך וההעלם של אא"ס ב"ה, 'ישת חשך סתר', לכך הם משתוקקים ונכספים אליו ית', וכמ"ש 'נפשי אויתך בלילה', פ': שאומר להקב"ה – הרי נפשי אתה, לכך אויתך. מפני שהחיות הזה הוא מוסתר בבחינת 'לילה' והעלם, ולכן תגדל התשוקה והכוסף, להיות 'אויתך', וכנודע – שלא שייך אהבה ותשוקה להתאות תאוה אלא במי שחסר לנפשו הדבר שמתאוה אליו.

וזהו ענין 'בואו לפניו ברננה' – ממטה למעלה, לצאת מנרתק הגוף ולבושי נפש הבהמית לדבקה בו ית', ע"י 'רננה' בבחינת 'רמשא' ומדת לילה, היא בחינה שמוסתר ומלוכש בה אור א"ס ב"ה בבחינת העלם והסתור.

וזהו ענין 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', 'ואהבת' וגו', דהיינו, שלבבו יבין איך ש'ברוך' נמשך 'שם', הארה מאור א"ס ב"ה, להיות 'כבוד מלכותו'. והארה ההיא היא 'לעולם ועד' – למטה עד אין קץ כו'. שע"י יבוא לאהבה את הו"ה – הוא אור א"ס ב"ה ממש – להיות 'אלהיך', 'בכל לבבך ובכל נפשך' וגו', לאדבקא רוחא ברוחא.

אך, כל זה הוא בבחינת ממטה למעלה, 'בואו לפניו', שאזי הוא 'ברננה'. וכך צריך להיות תחילת עבודת האדם 'כבריייתו של עולם, בריש' חשוכא והדר נהורא', מדת יום, היינו, המשכת אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה להתלבש בעולמו אבי"ע, בחינת 'עבדו את ה' בשמחה', שזהו יתרון ומעלת הנשמות על המלאכים, שהמלאכים אין להם רק בחינת 'רנה' בלבד, שהיא בחי' העלאה והתכללות ממטה למעלה, משא"כ נשמת ישראל יש להם עבודה נוספת בבחי' המשכה מלמעלה למטה, מההעלם אל הגילוי, שכל שמחה היא התגלות הפנימיות וכו', כנודע שבחי' שמחה זו היא מהמשכת אור א"ס ב"ה בתורה ומצות (שנתנו לישראל דוקא, משא"כ המלאכים בקשו תורה 'תנה הדרך על השמים', ולא ניתן כו'). וכמ"ש 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום' וגו' – 'אנכי מי שאנכי כו', כי הגם שממטה למעלה כתיב 'בואו לפניו ברננה', שא"א להיות בחי' העלאה והתכללות כ"א בבחי' 'צדקתך', ובחי' 'רננה ברמשא'.

אבל מלמעלה למטה אור א"ס ב"ה מאליו וממילא נמשך גם מבחי' 'אנכי מי שאנכי', כי לפניו ית' 'כחשיכה כאורה'. וכמ"ש 'המשפיל לראות בשמים ובארץ' – שמים וארץ, רוחניות וגשמיות, הכל שוה לפניו ית', השוה ומשוה קטן וגדול.

בבחי' 'מקיף' על האדם למעלה, דהיינו, שאינן בבחי' גילוי במוחו וליבו, כי א"א להם להיות נקלט במוחו. וזהו ענין בחי' 'מקיף', שמפני גודל מעלתן הן כאילו עומדים למעלה מהאדם וחופפים עליו למעלה (בבחי' גילוי).

וכמו עד"מ משל רב האומר סברא עמוקה לתלמיד קטן, שמפני העמקות של סברא זו התלמיד אינו קולטו במוחו ואינו מבינו על בוריו. ולכן סברא זה הוא בהעלם ממנו וכאילו מקיף עליו מלמעלה.⁵⁵

כמ"ש "שום תשים עליך מלך" – כמו מלך המושל על עמו, והוא גבוה עליהם, והם עושין רצונו בלי טעם ודעת, כי מצות המלך היא, ו'לב מלכים אין חקר' ⁵⁷ ההשגה שבעבורם נצטוו.

המצות הם כמו גזירות המלך ופקודותיו שהוא רוצה שיקיימו אותן אנשי מדינתו. וכמו שאין האדם יכול לחקור ולהבין הטעם למה המלך צוה ככה, כך למעלה, המצות הם צוויים פשוטים מאת המלך הגדול, שהם למעלה מהטעם ודעת של ההמון עם.

רק, מכל מקום, [קיום המצות] הוא על דרך משל כאדם שתופס את המלך באחד מאבריו וממשיכו אליו, הנה, גם חיותו שבקרבו נמשך אחריו.

עם היות שהאדם אין לו שום הבנה בטעמי המצוות, ולכן אינם נכנסים בפנימיותו, אלא נשארים בבחי' מקיף עליו מלמעלה, אעפ"כ, כאשר אדם מקיים מצוה "הוא ע"ד משל כאדם שתופס את המלך (כנ"ל שהן מצות המלך) באחד מאבריו, וממשיכו אליו". וכשאדם ממשיך את אחד מאברי המלך במילא "גם חיותו שבקרבו נמשך אחריו".

וכך הוא בהנמשל למעלה – כאשר אדם מקיים אחד ממצות ה' (שהם נקראים 'אברים דמלכא' כדלקמן), אזי הוא כאילו ממשיך באחד מאברי הקב"ה עצמו. כלומר, כאשר הוא מקיים מצוה הוא ממשיך עליו את החיות שבתוך האבר הזה, היינו, פנימיות אלקותו ית', דמתגלה על האדם אור המקיף (הנ"ל).

כלומר: באמת א"א להאדם מצד עצמו שיגיע אליו מדריגה זו בכח עצמו (כי סוף סוף הוא מוגבל וגשמי כנ"ל), אלא רק ע"י תורה ומצוות יכול האדם להגיע למדריגה זו.

והטעם לזה הוא: כי הנה, תורה ומצוות הם רצונו וחכמתו ית' שמיוחדים עמו בתכלית היחוד, ולכן הם אינם מוגבלים כלל כמו שהוא ית' אינו מוגבל. ולכן, על ידם יכול האדם להגיע למדריגה נעלית כזו – לבחי' 'אהרן העליון' – כי הוא אינו משתדל להגיע לשם בכחות עצמו (שהם מוגבלים), אלא ע"י תורה ומצוות שהם למעלה מכל הגבלה.

וזהו שממשיך כאן.

כי "נר מצוה" – שהמצות נמשכין ממקום גבוה מאד נעלה- שנק' 'נר'.

כמו שנתבאר לעיל שבחי' הנר קאי על השמן, והוא מורה על רצונו ית' שלמעלה מחכמתו.

[ומביא ראיה לזה ש"המצות נמשכין ממקום גבוה מאד נעלה":]

ולפיכך, אין בהם [בהמצות] השגה כלל, במשל השמן הנ"ל.

ההוכחה לזה שמצות נמשכין ממקום גבוה מאד נעלה, הוא בזה שאין בהמצות השגה כלל. דהיינו, אף שישנם מצות שכתוב אצלם טעם לעשייתם, מ"מ, מכיון דשרש המצות הוא ברצונו ית' שלמעלה מטעם ודעת כנ"ל, הילכך, אין זה עיקר טעמם ונימוקם. אלא רק לעתיד לבוא יתגלה "סוד טעמיה ומסתר צפונותיה" (רש"י על הכתוב שה"ש). ולכן, אליבא דאמת אין בהמצות שום השגה עכשיו.

(וזהו כמשל השמן הנ"ל דאף שאין בו בעצמו שום אור (ואדרבה, הוא מכבה אור הנופל בו), מ"מ, הוא מקור אור האש של הפתילה. וכך הוא המצות – אף שאין בהם שום השגה מצד עצמם, מ"מ, מהן נמשך ההשגה דתורה שבעל פה, כנ"ל).

שאינן [המצוות] נכנסים בפנימיות נפשם, רק [הם] בבחינת 'מקיף' עליהם מלמעלה.

מכיון דשרשן של המצות למעלה באלקות הוא ממקום גבוה מאד נעלה, לפיכך, אין המצות נכנסים ונקלטים בפנימיות נפש האדם. כי מדריגתן הן למעלה מההגבלות של טעם ודעת. ומסיבה זו א"א להבין טעמי ומצות, כי הם רצונו ית' שלמעלה מחכמתו כנ"ל. והטעם וזהו שהמצות הן רק

⁵⁵ ולכן המצות נקראים 'לבושים' בזהר. כי כמו שלבוש הוא מקיף על האדם, כמו כן ענין המצות הם בבחי' מקיף על האדם מלמעלה, מצד גודל מעלתם ומדריגתם.

⁵⁶ דברים יז, טו.

⁵⁷ ע"פ משלי כה, ג.

בך בתיב "וימינו תחבקני"⁵⁸.

וזהו גם פירוש הכתוב 'וימינו תחבקני', דכאשר האדם מקיים מצוה השייכת לקו הימין (כגון מצות צדקה, שהיא השפעת חסד להזולת), אזי נמשכת אל האדם בחי' 'דרועא ימינא' של הקב"ה. דהיינו, שנמשכת אליו חיות אלקי (כמו כשמושכין אבר גשמי, שמנמשכת גם חיותו שבקרבו על ידי זה).

כי, הנה, 'רמ"ח מצות עשה הם רמ"ח אברין דמלכא'⁵⁹.

המצות נקראים 'אברין דמלכא' בזהר. דהיינו, כמו שבתוך אברי הגוף מלוכשים כוחות הנפש, וכשמושכין אחד מאברי הגוף נמשך בדרך ממילא גם כח הנשמה המלוכש באבר ההוא, כך בכל מצוה ומצוה מלוכש אור ה', ובקיום המצוה נמשך האור המלוכש במצוה ההיא.

ועל ידי המשכת המצות- האברים של ה' – ממילא נמשך אחריו בחינת יחודו ית' בעצמו ובכבודו- שזהו 'חיותו שבקרבו' (בחי' 'יחיד' הנ"ל) – בבחינת יחודו כנ"ל- בענין פי' התפילה 'יחיד, חי העולמים, מלך'.

דהיינו, שע"י קיום המצות נמשך בחי' יחודו ית' בעצמו, היינו, מהותו ועצמותו ית' שלמעלה לגמרי מגדר העולמות. ודרגא זו נמשכת כפי שהוא למעלה "בבחינת יחודו". כי בדרך כלל כשנמשך אורו ית' למטה, כל מה שיורד, נעשה יותר בבחי' צמצום והעלם. אולם ע"י המצות נמשך בחי' יחודו ית' למטה כמו שהוא, בלי שום צמצום והעלם.

וזהו מדריגת 'אהרן העליון', שהקשה לעיל כיצד יכול להיות שמדריגה זו יגיע אל האדם. ותי' השאלה הוא: שע"י תו"מ נמשך על האדם המקיימם מדריגה עליונה זו בכח התורה ומצוות דוקא, ועי"ז מתעורר אצלו האהבה העליונה.

(58) שה"ש ב, ו. ח, ג.

(59) תיקוני זהר תיקון ל' (עד, א).

~ עיונים בהמאמר ~

מבקשים מקהל הלומדים מי שיש באמתחתם איזה ביאור נא לשלחם אלינו ובלי נדר נפרסמם לטוב הרבים

(א) צריך עיון מה ענינו של חנוכה ע"פ מאמר זה. אולי הענין הוא שנמשך בחי' נר מצוה ותורה אור (שתי בחינות באהבה הנזכרים להלן בהדרוש).

(ב) צריך עיון היכן נמצא התירוץ והביאור לקושיא זו בהמאמר.

(ג) היכן נקראת 'מנורה'? בכתוב? חז"ל?

(ד) האם הדרגא הפרטית 'רעותא דלבא' נוגע כאן (כמבואר באגרת הקדש ענינו)?

(ה) היכן נקראת 'מנורה'? בכתוב? חז"ל?

(ו) צריך עיון האם זהו הביאור כאן.

(ז) צריך עיון על איזה דרגא של אהרן מדובר כאן – העליון, או התחתון (כנ"ל), או על שתיהם?

* * *

לעילוי נשמת
בתי בת שלמה הלוי ע"ה
נפטרה ביום כ"ה תמוז

* * *

לזכות
הילדה **שיינא** שיחי' **שוסטערמאן**
שיגדלוה הוריה שיחיו
לתורה לחופה ולמע"ט

* * *

לזכות
חיילת בצבאות ה' **דבורה מרים** שתחי'
לרגל יום הולדתה
לשנת הצלחה בכל מכל כל
נדבת
הוריה הרה"ת **כתריאל** וזוגתו **יפה** שיחיו
שם טוב

לזכות

רפו"ש לראובן אברהם בן עטל

* * *

לזכות

הרה"ת ר' אברהם דוד ומרת רחל
לאה

טיברג

* * *

לזכות

לוי וזוגתו מרת רבקה לאה
ובניהם חי' מושקא, ומנחם
מענדל

געלב

* * *

לזכות

הרה"ת ר' שרגא פייעל

בראוד

* * *

לזכות

הרה"ת ר' יוסף

רסקין וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הבחור התמים אליה

סילפין

שיתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' נפתלי

מיכאלאוסקי וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' אברהם

אברמסון וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הבחור התמים מיכאל

זהבי

שיתברך בכל טוב סלה

אהובה ברכה

שתתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הבחור התמים יהושוע

בירקאוויץ

שיתברך בכל טוב סלה

* * *

לעילוי נשמת

רבקה אלטא בת

חנה לאה

עליה השלום

* * *

לעילוי נשמת

הילדה היקרה עדאל שיינא ע"ה

בת הרה"ת מרדכי אליה יבדל

לחיים טובים וארוכים

האנאווער

* * *

לזכות

הרה"ת ר' ישראל מאיר

אברמסון וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ת אברהם ישעי' בהרה"ת

עובדי' ע"ה

שטראקס

* * *

לזכות

בת שבע שתחי' בת

הרה"ת יוחנן מרזוב

וכל משפחתו

* * *

לזכות

דינה בת שבע

שתתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

פערל רייזל בת

ולזכות ולעילוי נשמת
עבור עמנואל בן חי' סאשה
* * *

לזכות
הרה"ת ר' אביגדור
סימאנדס וכל משפחתו
שיתברכו בכל טוב סלה
* * *

לזכות
הרה"ת ר' חיים משה
וזוגתו מנוחה רחל ובניהם
מנחם מענדל ופעסיה
שיתברכו בכל טוב סלה
* * *

לזכות
כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
ולזכות
הרבנית הצדקנית, הרבנית חי'
מושקא
* * *

לזכות
ולרפואה שלימה וקרובה עבור
חי' אלה שתחי' בת ריסא

לזכות

הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה

וזוגתו מרת שיינא מלכה בת רחל

ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי' מושקא בת שיינא מלכה
שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

* * *

לזכות

משפחת אהרן

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

לזכות

הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו שיחיו

ניומאן

וכל משפחתם

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

* * *

הוד והדר פעלם וצדקתם עומדת לעד

מנדבים חודשיים - 200

השליח הרה"ת ר' יוסף יצחק שי

מינץ

לזכות

הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון, צמח, משה, וחי' מושקא

שיחיו

מינץ

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה, ושירו
מהם הוריהם אידישע חסידישע נחת

* * *

ר' יוסף הלוי שי

גורביץ

לזכות

כל משפחתו

שיהיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל, ושירו
מהם הוריהם אידישע חסידישע נחת

לימוד התורה יומם ולילה

מזקם ב574 אומפיר בולברד.
פתוח 20 שעות ביממה
בשעות 6:00 בבוקר עד 2:00 בלילה
(בכל יום בשבת ובחול)

היכל הלימוד
תפארת יצחק
שע"י יגדיל תורה

להזמין או להקדיש את הגליונות הבאים או לשלוח הערות נא ליצור קשר עם לוי געלב 310-938-4016
או באימייל info@maamaronline.com

To receive by email or to sponsor (weekly or maamar in sefer),
please call 310-938-4016, or email info@maamaronline.com